

ОСНОВНИ СТРУКТУРНИ ПОСЛОВНИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА ПРЕДУЗЕЋА *BASIC STRUCTURAL BUSINESS INDICATORS OF ENTERPRISES*

У 2011. години, од 6 865 активних предузећа, 49,2% било је у подручју Трговина, док структура запослених показује да је од 116 хиљада запослених лица 51,8% ангажовано у индустријским дјелатностима

Највеће трошкове рада по запосленом имала су предузећа у подручју Производња и снабдијевање електричном енергијом, 25 805 КМ, а најмање у подручју Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране, 10 557 КМ.

У стварању додате вриједности по факторским трошковима највеће учешће имала су предузећа из подручја Трговина 29,0%, затим Прерађивачка индустрија 27,9%, те Производња и снабдијевање електричном енергијом 13,5%.

Највећа додата вриједност по запосленом лицу, као мјера продуктивности рада, остварена је у подручју Пословање некретнинама 49 119 КМ, затим у подручјима Производња и снабдијевање електричном енергијом 47 274 КМ и Вађење руда и камена 34 774 КМ.

Просјечна стопа профитабилности нефинансијске пословне економије у Републици Српској у 2011. години износила је 7,6%. Највећа бруто оперативна стопа постигнута је у подручјима Пословање некретнинама 33,7%, Вађење руда и камена 15,7% и Производња и снабдијевање електричном енергијом 15,4%.

У овом саопштењу објављују се основни годишњи структурни пословни показатељи за дио економије Републике Српске.

Саопштење садржи основне структурне варијабле и индикаторе добијене на основу Годишњих извјештаја структурних пословних статистика за 2011. годину. Структурним пословним статистикама у 2011. обухваћена су предузећа из подручја индустрије (В, С, Д и Е), грађевинарства (F), трговине (G) и дијела нефинансијских услуга (H, I и L), према Класификацији дјелатности КД БиХ 2010 (NACE Rev.2). Истраживање не укључује предузетнике.

Оцјене основних структурних показатеља о пословању предузећа у 2011. години дате су према подручјима дјелатности и класама запослених.

In 2011, out of 6 865 active enterprises, 49.2% were from the section Trade, while the structure of persons employed shows that out of 116 000 employed persons, 51.8% was engaged in industrial activities.

The highest labor costs per employee were those of enterprises in the section Electricity, gas, steam and air-conditioning production and supply with 25 805 KM, while the lowest labor costs per employee were in the section of Accommodation and food service activities 10 557 KM.

In production of value added at factor costs the highest participation was that of enterprises in the section Trade 29.0%, followed by Manufacturing 27.9%, while Electricity, gas, steam and air-conditioning production and supply participated with 13.5%.

The highest value added per person employed, as the measure of labour productivity, was achieved in the section Real estate activities with 49 119 KM, followed by Electricity, gas, steam and air-conditioning production and supply with 47 274 KM and Mining and quarrying with 34 774 KM.

The average profitability ratio of the non-financial business economy in Republika Srpska in 2011 was 7.6% The highest gross operating ratio was achieved in the section Real estate activities with 33.7%, Mining and quarrying with 15.7% and Electricity, gas, steam and air-conditioning production and supply with 15.4%.

This release presents main annual Structural Business indicators for part of the economy of Republika Srpska.

The release contains main structural variables and indicators obtained through „Annual report of Structural Business statistics for 2011 year“. In 2011, the Structural Business statistics survey covered enterprises from sections Industry (B, C, D and E), Construction (F), Trade (G) and part of nonfinancial Services (H, I, and L), in accordance with the Classification of Activities KD BiH 2010 (NACE Rev.2). Entrepreneurs are not covered by the survey.

Assessments of main structural indicators of business activities of enterprises by section of activities and by class of persons employed are given in this release.

1. ОСНОВНЕ СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ ВАРИЈАБЛЕ ПРЕМА ПОДРУЧЈИМА ДЈЕЛАТНОСТИ¹, 2011. ГОДИНА
BASIC STRUCTURAL BUSINESS VARIABLES BY SECTION OF ACTIVITIES, 2011

	Број предузећа <i>Number of enterprises</i>	Број запослених лица <i>Number of persons employed</i>	Промет <i>Turnover</i>	Додата вриједност по факторским трошковима <i>Value added at factor cost</i>	Трошкови запослених <i>Personnel costs</i>	
				хиљ. КМ, <i>thous. KM</i>		
УКУПНО	6 865	116 275	14 297 616	2 620 079	1 536 187	TOTAL
B Вађење руда и камена	87	4 397	330 759	152 894	100 971	B Mining and quarrying
C Прерађивачка индустрија	1 579	43 714	4 285 600	731 358	491 104	C Manufacturing
D Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	61	7 469	1 043 597	353 078	192 733	D Electricity, gas, steam and air- conditioning production and supply
E Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације животне средине	131	4 595	190 598	95 660	70 007	E Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
F Грађевинарство	705	11 764	950 830	268 434	127 070	F Construction
G Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала	3 381	30 167	6 912 789	759 317	361 639	G Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
H Саобраћај и складиштење	628	11 129	432 700	195 531	157 193	H Transport and storage
I Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	169	2 171	61 691	21 124	22 817	I Accommodation and food service activities
L Пословање некретнинама	124	869	89 050	42 683	12 653	L Real estate activities

2. ОСНОВНЕ СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ ВАРИЈАБЛЕ ПРЕМА КЛАСАМА ЗАПОСЛЕНИХ ЛИЦА, 2011. ГОДИНА
BASIC STRUCTURAL BUSINESS VARIABLES BY CLASS OF PERSONS EMPLOYED, 2011

	Број предузећа <i>Number of enterprises</i>	Број запослених лица <i>Number of persons employed</i>	Промет <i>Turnover</i>	Додата вриједност по факторским трошковима <i>Value added at factor cost</i>	Трошкови запослених <i>Personnel costs</i>	
				хиљ. КМ, <i>thous. KM</i>		
УКУПНО	6 865	116 275	14 297 616	2 620 079	1 536 187	TOTAL
0-19 запослених лица	5 823	29 641	4 272 071	641 874	311 166	0-19 persons employed
20-49 запослених лица	638	19 151	2 487 244	415 411	208 872	20-49 persons employed
50 и више запослених лица	404	67 483	7 538 301	1 562 794	1 016 149	50 and more persons employed

¹Класификација дјелатности КД БиХ 2010 према NACE Rev. 2
Classification of activity KD BiH 2010 based on NACE Rev. 2

3. ОСНОВНИ СТРУКТУРНИ ПОСЛОВНИ ИНДИКАТОРИ ПРЕМА ПОДРУЧЈИМА ДЈЕЛАТНОСТИ, 2011. ГОДИНА
BASIC STRUCTURAL BUSINESS INDICATORS BY SECTION OF ACTIVITIES, 2011

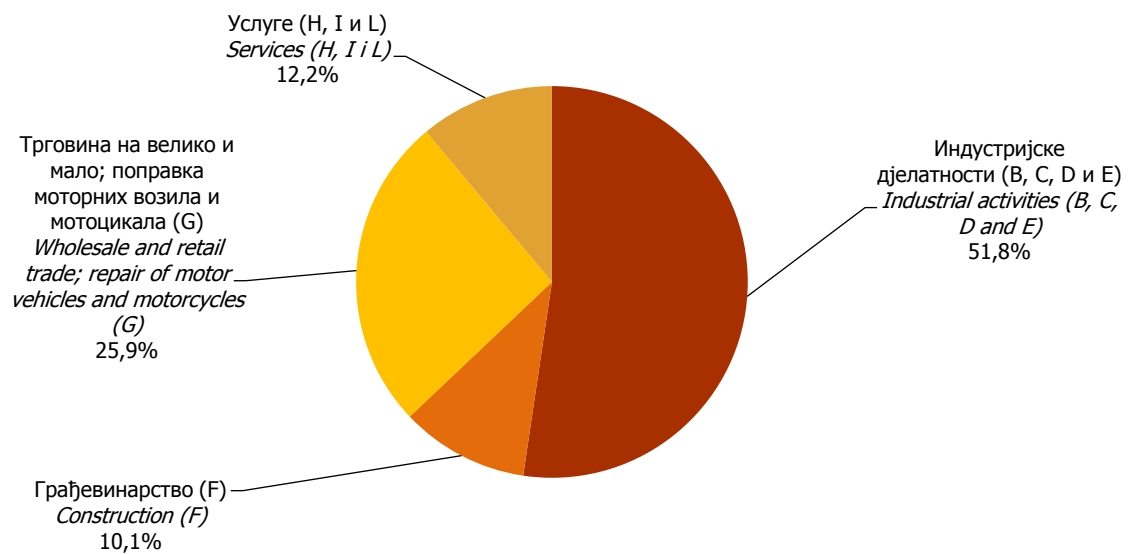
	Промет по запосленом лицу, КМ <i>Turnover per person employed, KM</i>	Додата вриједност по запосленом лицу, КМ <i>Value added per person employed, KM</i>	Учешће додате вриједности у вриједности производње (%) <i>Share of Value added in Production value (%)</i>	Трошкови рада по запосленом, КМ <i>Labour cost per employee, KM</i>	Стопа профитабилности (%) <i>Profitability ratio (%)</i>	
УКУПНО	122 964	22 534	32,0	13 263	7,6	TOTAL
B Вађење руда и камена	75 228	34 774	45,6	23 009	15,7	B Mining and quarrying
C Прерађивачка индустрија	98 037	16 731	17,8	11 268	5,6	C Manufacturing
D Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	139 727	47 274	59,9	25 805	15,4	D Electricity, gas, steam and air-conditioning production and supply
E Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације животне средине	41 479	20 818	50,3	15 246	13,5	E Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
F Грађевинарство	80 825	22 818	29,5	10 865	14,9	F Construction
G Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала	229 153	25 171	52,5	12 073	5,8	G Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
H Саобраћај и складиштење	38 879	17 569	42,7	14 143	8,9	H Transport and storage
I Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	28 418	9 730	42,4	10 557	-2,7	I Accommodation and food service activities
L Пословање некретнинама	102 478	49 119	50,9	14 615	33,7	L Real estate activities

4. ОСНОВНИ СТРУКТУРНИ ПОСЛОВНИ ИНДИКАТОРИ ПРЕМА КЛАСАМА ЗАПОСЛЕНИХ ЛИЦА, 2011.
BASIC STRUCTURAL BUSINESS INDICATORS BY CLASS OF PERSONS EMPLOYED, 2011

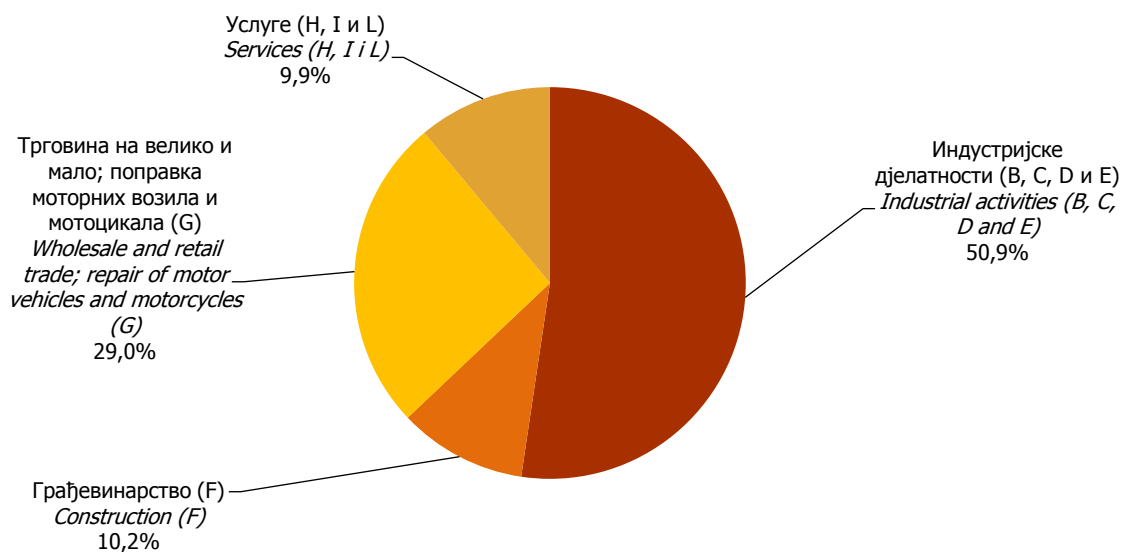
	Промет по запосленом лицу, КМ <i>Turnover per person employed, KM</i>	Додата вриједност по запосленом лицу, КМ <i>Value added per person employed, KM</i>	Учешће додате вриједности у вриједности производње (%) <i>Share of Value added in Production value (%)</i>	Трошкови рада по запосленом, КМ <i>Labour cost per employee, KM</i>	Стопа профитабилности (%) <i>Profitability ratio (%)</i>	
УКУПНО	122 964	22 534	32,0	13 263	7,6	TOTAL
0-19 запослених лица	144 130	21 655	38,8	10 635	7,7	0-19 persons employed
20-49 запослених лица	129 875	21 691	37,3	10 937	8,3	20-49 persons employed
50 и више запослених лица	111 707	23 158	28,9	15 061	7,3	50 and more persons employed

5. ОСНОВНЕ СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ ВАРИЈАБЛЕ ПРЕМА ПОДРУЧЈИМА ДЈЕЛАТНОСТИ - СТРУКТУРЕ
BASIC STRUCTURAL BUSINESS VARIABLES BY SECTION OF ACTIVITIES - STRUCTURE

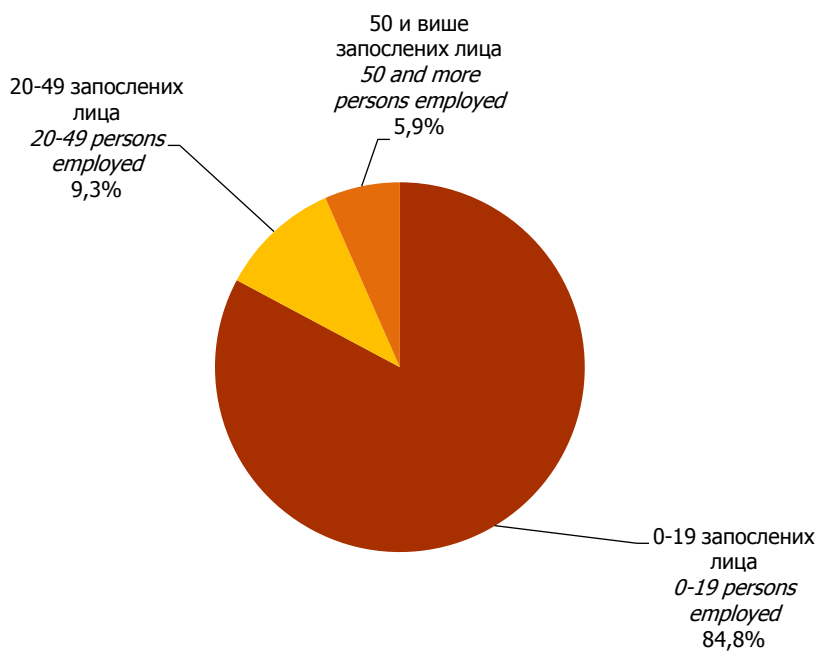
	Број предузећа <i>Number of enterprises</i>	Број запослених лица <i>Number of persons employed</i>	Промет <i>Turnover</i>	Додата вриједност по факторским трошковима <i>Value added at factor costs</i>	
УКУПНО	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
B Вађење руда и камена	1,3	3,8	2,3	5,8	B Mining and quarrying
C Прерађивачка индустрија	23,0	37,6	30,0	27,9	C Manufacturing
D Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	0,9	6,4	7,3	13,5	D Electricity, gas, steam and air- conditioning production and supply
E Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације животне средине	1,9	4,0	1,3	3,7	E Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
F Грађевинарство	10,3	10,1	6,7	10,2	F Construction
G Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала	49,2	25,9	48,3	29,0	G Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
H Саобраћај и складиштење	9,1	9,6	3,0	7,5	H Transport and storage
I Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	2,5	1,9	0,5	0,8	I Accommodation and food service activities
L Пословање некретнинама	1,8	0,7	0,6	1,6	L Real estate activities

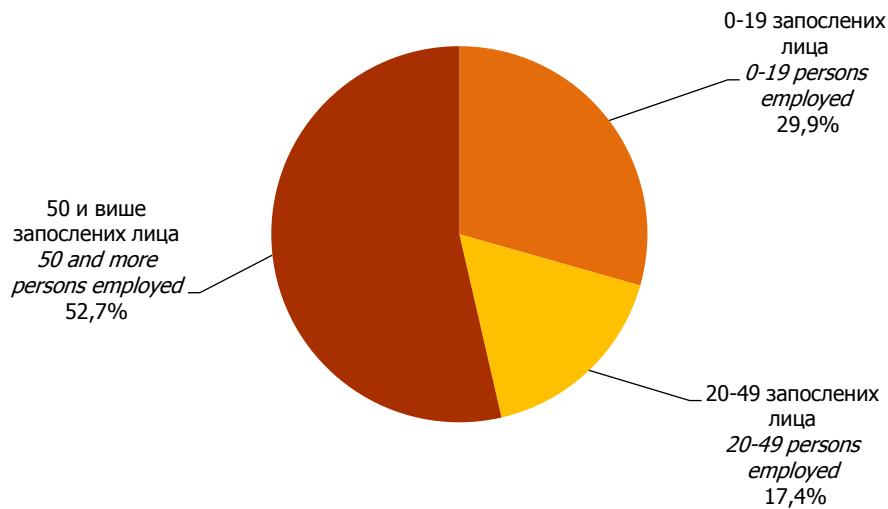
Графикон 1. Структура броја запослених лица према дјелатностима
Graph 1. Structure of number of persons employed by activity

Графикон 2. Структура додате вриједности према дјелатностима
Graph 2. Structure of value added by activity

Графикон 3. Структура броја предузећа према класама запослених лица
Graph 3. Structure of number of enterprises by class of persons employed

Графикон 4. Структура промета према класама запослених лица
Graph 4. Structure of turnover by by class of persons employed

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА

Подаци структурних пословних статистика резултат су статистичке обраде годишњих извјештаја предузећа, као јединица посматрања, која су обављала пословну дјелатност у Републици Српској у 2011. години.

Подаци произведени структурним пословним истраживањем користе се за анализу структуре предузећа по дјелатностима, структуре фактора кориштених у процесу производње, анализу пословног успјеха и конкурентности предузећа, као и анализу развоја пословања на регионалном и међународном нивоу. Такође, подаци структурних пословних статистика представљају значајне инпуте за процјене и обрачун макроекономских агрегата националних рачуна, обрачун пондера за израчунавање индекса у краткорочним статистикама, као и за ажурирање података у Статистичком пословном регистру.

Методологија за провођење истраживања усклађена је са европским статистичким стандардима и њен садржај је прописан основном ЕУ Регулативом 295/2008 и регулативама за имплементацију 250/2009, 251/2009 и 275/2010.

У провођењу истраживања кориштен је метод пуног обухвата за предузећа са 20 и више запослених, а метод узорка за предузећа са мање од 20 запослених. Узорак је креиран на основу података Статистичког пословног регистра и дизајниран је као случајни стратификовани узорак.

Дефиниције варијабли

Број предузећа обухвата предузећа регистрована у Статистичком пословном регистру у популацији која је предмет посматрања, а која су била активна барем дио референтне године (остварила промет или имала запослене). Искључују се сва привремено неактивна (мирујућа) или стварно неактивна предузећа.

Број запослених обухвата лица која имају заснован радни однос на неодређено или одређено вријеме са пуним или непуним радним временом. Бројем запослених обухваћени су сезонски радници, приправници и радници који раде код куће, лица у штрајку или краткорочном одсуству. Нису обухваћена лица на дугорочном одсуству. Запослени су плаћени од стране послодавца за извршени рад, а плаћање може бити у форми плате, накнаде, хонорара, награда, плаћања по комаду или плаћања у натури.

METHODOLOGICAL EXPLANATIONS

Data on Structural Business Statistics are the result of statistical processing of annual reports of enterprises as units of observation, which performed a business activity in Republika Srpska in 2011.

Data obtained through the Structural Business Survey are used for analysis of the structure of enterprises by activity and of the structure of factors used in production process, for analysis of business profit and losses and competitiveness of enterprises, as well as for analysis of the development of business operations at regional and international levels. Also, Structural Business Statistics data represent important inputs for estimates and calculation of macroeconomic aggregates in the National Accounts, for weights calculation for calculation of indices in short-term statistics, as well as for data updating in Statistical Business Register.

Methodology used for the survey implementation is harmonised with the European statistical standards, and its content is stipulated in the basic EU Regulation 295/2008 and in implementation regulations 250/2009, 251/2009 and 275/2010.

The method of full coverage was used to conduct this survey for enterprises with 20 or more persons employed, and the sample method was used for enterprises with less than 20 persons employed. The sample is based on Statistical Business Register data and it is designed as stratified random sample.

Definitions of variables

Number of enterprises covers enterprises registered in the Statistical Business Register, in the population which is subject to observation, which were active at least for part of the reference year (with either realised turnover or employees). Temporarily inactive (quiescent) and actually inactive enterprises are excluded.

Number of employees covers persons who are employed on a temporary or permanent basis, working in full or part time. Number of employees includes seasonal workers, apprentices, people working from home, and persons on strike or on short-term leave. This number does not cover persons on long-term leave. Employees are paid by the employer for performed work, and payments can be in the form of wage, salary, fee, gratuity, piecework pay or remuneration in kind.

Број запослених лица обухвата број запослених и неплаћена запослена лица као што су власници, партнери, чланови породице који раде у предузећу, волонтери и др.

Промет обухвата обрачунате приходе од продаје властитих производа, приходе од пружених услуга те приходе од продаје робе за препродају током референтног периода. У обрачун промета укључују се сви фактурисани порези, осим ПДВ-а и акциза.

Додата вриједност по факторским трошковима исказана је у бруто износу (без одузимања амортизације), а израчунава се тако да се на вриједност производње у основним цијенама додају субвенције, а одузму трошкови пореза на производе и производњу и вриједност међуфазне потрошње.

Трошкови запослених су укупне накнаде запосленима током референтног периода, у новцу или у натури. Чине их бруто плате и накнаде плата, те остали трошкови запослених који имају карактер личних примања.

Дефиниције индикатора

Промет по запосленом лицу добија се дијелењем укупно оствареног промета са укупним бројем запослених лица. Овај индикатор изражава продајну способност предузећа из одређене дјелатности.

Додата вриједност по запосленом лицу представља основни индикатор за мјерење **продуктивности рада**. Овај индикатор показује колико је створено додате вриједности по запосленом лицу.

Учешће додате вриједности у вриједности производње добија се дијелењем укупне додате вриједности са укупно оствареном вриједношћу производње.

Трошкови рада по запосленом показују просјечне трошкове запослених у некој дјелатности а добијају се дијелењем укупних трошкова запослених са бројем запослених, односно бројем лица која су плаћена за обављени рад.

Стопа профитабилност (бруто оперативна стопа) показује колико је процентуално учешће бруто пословног вишка у промету. Овај индикатор показује зарађивачку способност предузећа или одређене дјелатности.

Number of persons employed includes number of employees and unpaid employed persons such as proprietors, partners, family members working regularly in the enterprise, volunteers, etc.

Turnover covers calculated revenues from sale of own products, revenues from provided services and revenues from sale of goods for resale, during the reference period. Calculation of turnover covers all billed taxes, except VAT and excise.

Value added at factor costs is given as the gross amount (without depreciation deduction), calculated by adding subsidies to production value at basic prices, and subtracting product and production tax costs and value of intermediate production from it.

Personnel costs are defined as total compensation of employees during the reference period, in money or in kind. These consist of gross wages and salaries, and other personnel costs having the character of personal income.

Definitions of indicators

Turnover per person employed is obtained by dividing total turnover by total number of persons employed. This indicator expresses the enterprise's selling capacity from specific activity.

Value added per person employed is a basic indicator for **labour productivity** measuring. This indicator shows the amount of value added produced per person employed.

Share of value added in production value is obtained by dividing total value added by total achieved production value.

Labour costs per employee show the average costs of employees in certain activities and these are obtained by dividing total labour costs by number of employees, that is, by number of persons who were paid for performed work.

Profitability ratio (gross operating ratio) represents percentage share of gross operating surplus in turnover. This indicator shows earning capacity of an enterprise or of certain activities.

Саопштење припремиле: Слађана Никић и Даница Бабић
e-mail: sladjana.nikic@rzs.rs.ba; danica.babic@rzs.rs.ba

Издаје Републички завод за статистику, Република Српска, Бања Лука, Вељка Млађеновића 12д - Тел. +387 51 332 700 - Др Радмила Чичковић, директор - Излази годишње - Саопштење је објављено на Интернету на адреси: www.rzs.rs.ba - E-mail: stat@rzs.rs.ba - **Приликом коришћења података обавезно навести извор**

Prepared by: Slađana Nikić and Danica Babić
e-mail: sladjana.nikic@rzs.rs.ba; danica.babic@rzs.rs.ba

Published by Republika Srpska Institute of Statistics, Banja Luka, Veljka Mladenovića 12d - Tel. +387 51 332 700 - Radmila Čičković, PhD, Director General - Annual periodicity - Release is available on the Internet at: www.rzs.rs.ba - E-mail: stat@rzs.rs.ba - **These data can be used provided the source is acknowledged**